Karapetyan a ostatní proti Arménii, rozsudek ze dne 17. 11. 2016 – K otázce propuštění diplomatů z funkcí za zveřejněné politické prohlášení

Stěžovatel: Karapetyan a ostatní

Žalovaný stát: Arménie

Číslo stížnosti: 59001/08

Datum: 17.11.2016

Článek Úmluvy: čl. 10

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: národní bezpečnost, nezbytný v demokratické společnosti/přiměřenost/rovnováha mezi dotčenými zájmy, předvídatelnost, svoboda projevu/sdělovací prostředky

Český právní řád: Etický kodex zaměstnanců Ministerstva zahraničních věcí
§ 3, § 47 zákona č. 150/2017 Sb., o zahraniční službě a o změně některých zákonů (zákon o zahraniční službě)
§ 77 odst. 1 písm. i) a odst. 3, § 89 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě

Významnost: 2

K otázce propuštění diplomatů z funkcí za zveřejněné politické prohlášení

Autorský komentář:

Předkládané rozhodnutí ESLP řeší otázku tvrzeného porušení především čl. 10 Úmluvy, k němuž mělo podle stěžovatelů dojít tím, že stěžovatelé, kteří zastávali vysoké diplomatické funkce na arménském ministerstvu zahraničí, v roce 2008 sepsali prohlášení, v němž po prezidentských volbách v Arménii v souvislosti s podezřeními na manipulaci voleb vyjádřili podporu bojovníkům za svobodné volby a stabilitu země, v důsledku čehož byli svých funkcí zbaveni. Stěžovatelé se této sankci bránili před domácími soudy, avšak nebyli úspěšní, neboť se tak měli dopustit politické aktivity, kterou (v jejich případě) arménský zákon (u takovýchto pracovníků) zakazuje.

Evropský soud pro lidská práva zde v prvé řadě připomněl, že svoboda projevu podléhá výjimkám stanoveným v čl. 10 odst. 2 Úmluvy. V posuzovaném případě byl zásah spočívající ve zbavení funkcí stěžovatelů založen na příslušných ustanoveních arménského zákona o diplomatické službě v tehdy platném znění, přičemž tato ustanovení byla veřejně přístupná. Předmětný zásah sledoval legitimní cíl ve smyslu čl. 10 odst. 2 Úmluvy, spočívající v ochraně bezpečnosti státu a veřejné bezpečnosti stejně jako prevence nepokojů, přičemž soud přihlížel též k okolnostem a k celkovému kontextu, za něhož k uveřejnění uváděného prohlášení stěžovatelů došlo. Všichni stěžovatelé zastávali vysoké

funkce v rámci ministerstva zahraničních věcí, přičemž se jejich jména s výslovným odkazem na jejich oficiální status a zastávanou funkci objevily v předmětném prohlášení. Soud v tomto případě dospěl k závěru, že žalovaný stát byl při zahájení disciplinárního řízení a propouštění stěžovatelů oprávněn vzít v úvahu požadavek loajality svých zaměstnanců, tedy požadavek, aby vysocí úředníci státní správy respektovali zvláštní pouto důvěry a loajality mezi nimi a státem při výkonu svých funkcí.

Z předkládaného rozhodnutí je třeba zejména akcentovat v něm vyslovený obecný postulát, podle něhož státní úředníci mají (též) svobodu vyjadřovat své názory a přesvědčení podle čl. 10 Úmluvy stejně jako všichni ostatní občané, přičemž smluvní státy musí povolit určitý prostor k veřejné debatě (a to i v obtížném politickém období) a k účasti státních úředníků na ní, zejména pokud jejich zkušenosti a odborné znalosti mohou přispět k informované diskusi o otázkách veřejného zájmu a významu. Ovšem s ohledem na specifické historické konsekvence každého smluvního státu mohou vnitrostátní orgány za účelem zajištění konsolidace a zachování demokracie považovat za nezbytné zakotvit ústavní záruky pro dosažení politické neutrality útvaru státních úředníků tím, že omezí svobodu státních zaměstnanců zapojit se do politických činností. Do popředí zájmu je též třeba v těchto případech situovat požadavek loajality zaměstnanců vůči vlastnímu státu.

SKUTKOVÝ STAV

Pan Karapetyan a další tři stěžovatelé jako arménští občané zastávali vysoké diplomatické funkce na arménském ministerstvu zahraničí se zaměřením na země západní Evropy. Po prezidentských volbách v souvislosti s podezřeními na manipulaci voleb v roce 2008 několik zástupců Arménie v zahraničí sepsalo prohlášení, ve kterém vyjádřili podporu bojovníkům za svobodné volby a stabilitu země. Následně byli autoři prohlášení za tento krok propuštěni ze svých funkcí. Stěžovatelé na toto prohlášení navázali svým prohlášením, ve kterém vyjádřili své znepokojení nad situací v Arménii a nad podvody volebního procesu a vyzvali k respektování závěrů mezinárodní mise a dalších mezinárodních organizací tak, aby mohla být v duchu práva vytvořena a zachována demokracie a tolerance. Toto prohlášení bylo následně zveřejněno prostřednictvím veřejných sdělovacích prostředků a stěžovatelé byli propuštěni ze svých funkcí s poukazem na porušení zákona o diplomatické službě, který mimo jiné uvádí, že diplomat nemá právo využívat svého oficiálního statusu a pracovních zařízení ve prospěch stran a nevládních organizací nebo k provedení jiné politické nebo náboženské činnosti.

Stěžovatelé se proto obrátili na soud se snahou zpochybnit propuštění ze svých funkcí, nicméně soudy jim nepřisvědčily a uvedly, že se stěžovatelé sepsaným prohlášením vskutku dopustili politické aktivity, kterou zákon zakazuje. Kromě toho nebyli podle názoru soudů žalobci propuštěni z důvodu svého politického názoru, ale protože v rozšiřování tohoto stanoviska využili svého oficiálního statusu, což bylo zákonem zakázáno. Stěžovatelé se proto obrátili na ESLP s tím, že bylo zasaženo do jejich práva na svobodu projevu podle čl. 10 Úmluvy.

PRÁVNÍ POSOUZENÍ

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 10 ÚMLUVY

Přípustnost

(…)

Odůvodněnost

Hodnocení Soudu

a) Zda došlo k porušení

Je třeba poznamenat, že ačkoliv se žádný z účastníků řízení nevyjádřil k otázce, zda došlo k zásahu ve smyslu čl. 10 Úmluvy, Soud shledal, že propuštění stěžovatelů ze svých funkcí v důsledku prohlášení vydaného dne 24.2.2008 jasně představuje zásah do jejich práva na svobodu projevu, které je zakotveno v čl. 10 odst. 1 Úmluvy.

b) Zda byl zásah předepsán zákonem a sledoval legitimní cíl

Soud zaznamenal, že podle názoru vlády měla napadená opatření základ v arménském právu, zejména v § 40 odst. 1 písm. j) a v § 44 zákona o diplomatické službě, jehož znění bylo přístupné veřejnosti a jehož obsah byl předvídatelný, a pojmy v něm užité byly dostatečně srozumitelné. Navíc zásah tvrzený stěžovateli sledoval legitimní cíl, totiž zaručit neutralitu státních úředníků, včetně diplomatických sborů. Stěžovatelé sice souhlasili, že zákon o diplomatické službě byl veřejně přístupný, ale tvrdili, že postrádá dostatečnou přesnost a předvídatelnost. Souhlasili však s tím, že zásah sledoval legitimní cíl ochrany národní a veřejné bezpečnosti, stejně jako prevence nepokojů.

Soud připomíná, že svoboda projevu podléhá výjimkám stanoveným v čl. 10 odst. 2 Úmluvy. Soud připouští, že v projednávaném případě byl zásah založen na ustanovení § 40 odst. 1 písm. j) a § 44 zákona o diplomatické službě v tehdy platném znění, a že tato ustanovení jsou veřejně přístupná. Názory stran se však liší, pokud jde o přesnost a předvídatelnost uvedených ustanovení. Soud musí proto ověřit, zda dotčená ustanovení splňují požadavky na přesnost a předvídatelnost.

Norma nemůže být považována za „zákon“, pokud není formulována s dostatečnou přesností, která umožní jednotlivci regulovat své chování: jednotlivec musí být schopen – v případě potřeby s vhodnou radou – předvídat ve vhodné míře důsledky, které dané jednání může vyvolat. Tyto důsledky nemusí být předvídatelné s absolutní jistotou: zkušenost ukazuje, že je taková míra jistoty nedosažitelná. Zatímco jistota obecně je velmi žádoucí, přílišná jistota může způsobit nadměrnou rigiditu práva a zákon musí být schopen držet krok s měnícími se okolnostmi. Proto je mnoho zákonů nevyhnutelně formulováno tak, že jsou ve větší či menší míře nejasné a jejich výklad a aplikace jsou otázkou praxe (viz Sunday Times proti Spojenému království, č. 6538/74, rozsudek ze dne 26.4.1979, § 49; a mutatis mutandis Kokkinakis proti Řecku, č. 14307/88, rozsudek ze dne 25.5.1993, § 40).

Pokud jde o dotčená ustanovení v rozhodné době, Soud nezjistil žádnou nejednoznačnost v obsahu § 40 odst. 1 písm. j) zákona o diplomatické službě: ten jasně stanoví, že diplomat bude propuštěn z funkce, pokud poruší omezení uvedená v § 44 zákona. Pokud jde o § 44 odst. 1 písm. c) zákona, Soud poznamenává, že správní soud kvalifikoval jednání stěžovatelů jako jednání spadající jak do kategorie „jiné politické činnosti“, tak spadající do kategorie „využití oficiálního statusu a pracovních zařízení ve prospěch stran a nevládních organizací“. Soud shledává, že druhá kategorie je dostatečně jasně formulována ve smyslu čl. 10 odst. 2 Úmluvy. Pokud jde o „jinou politickou činnost“, je pravda, že tato formulace je nejasná. Je však zřejmé, že účelem této obecné klauzule je zachytit všechny další možné situace, na které se ustanovení může vztahovat a která nebyla výslovně uvedena v předmětném ustanovení.

Soud připomíná, že přesnost pojmu „jiná politická činnost“ je spojena také s jeho předvídatelností. I kdyby však bylo skutečností, že v rozhodné době v únoru 2008 neexistovala žádná judikatura týkající se výkladu § 44 odst. 1 písm. c) zákona o diplomatické službě, Soud shledal, že možnost, že by diplomat mohl být propuštěn na základě „jiné politické činnosti“, nemohla být považována za nepředvídatelnou. Zákon byl přijat tak, aby pokrýval profesionální chování diplomatů, kteří vytvořili určitou a omezenou skupinu. V době sporných událostí byl zákon v platnosti již několik let. Soud souhlasí s vládou, že stěžovatelé, kteří byli všichni odborní diplomaté a kteří v této oblasti pracovali více než deset let, nemohli tvrdit, že nevědí o obsahu uvedeného ustanovení. Pokud měli pochybnosti

o přesném rozsahu dotčeného ustanovení, měli buď požádat o radu ohledně výkladu jeho obsahu, nebo se měli vyvarovat vydání svého prohlášení. Mimoto je očividné, že velvyslanci, kteří vydali původní prohlášení jen jeden den předtím, byli následně propuštěni ze svých funkcí na základě stejného ustanovení. Přestože skutečnost, že velvyslanci byli propuštěni, nemusela být v rozhodné době stěžovatelům známa, museli mít stěžovatelé takový výklad dotčeného ustanovení za možný a předvídatelný. Je tedy třeba usoudit, že § 44 odst. 1 písm. c) zákona o diplomatické službě byl formulován dostatečně jasně tak, aby splnil požadavky na přesnost a předvídatelnost podle čl. 10 odst. 2 Úmluvy.

Nadto stěžovatelé tvrdili, že došlo k chybné aplikaci § 44 odst. 1, písm. c) zákona o diplomatické službě, neboť nebyly naplněny všechny podmínky vymezené zákonem. Soud připomíná, že není jeho posláním se vypořádávat s chybným zjištěním skutkového stavu či práva ze strany vnitrostátního soudu kromě případu, kdy může takové pochybení ohrozit práva a svobody chráněné Úmluvou (viz obdobně García Ruiz proti Španělsku, č. 30544/96, rozsudek Velkého senátu ze dne 21.1.1999, § 28). V projednávané věci nic nenasvědčuje tomu, že by vnitrostátní soudy ve svém výkladu a uplatňování příslušných právních předpisů překročily meze prostoru pro uvážení, který jim poskytuje Úmluva.

Soud dochází k závěru, že napadený zásah byl „předepsán zákonem“. Kromě toho nebylo zpochybněno, že předmětný zásah sledoval legitimní cíl ve smyslu čl. 10 odst. 2 Úmluvy, a to cíl ochrany bezpečnosti státu a veřejné bezpečnosti, stejně jako prevence nepokojů.

c) Zda byl zásah nutný v demokratické společnosti

i) Obecné úvahy

…

ii) Aplikace na projednávanou věc

S přihlédnutím ke skutkovým okolnostem projednávaného sporu se Soud domnívá, že při zvážení výše uvedených zásad musí při svém přezkumu vzít v úvahu také okolnosti a celkový kontext, za kterého došlo k uveřejnění předmětného prohlášení. Soud se musí zabývat napadeným zásahem ve světle případu jako celku, přičemž zvláštní důraz musí být kladen na úřad zastávaný stěžovateli, na formu a obsah jejich prohlášení a zejména na kontext, ve kterém bylo učiněno (viz Baka proti Maďarsku, č. 20261/12, rozsudek Velkého senátu ze dne 23.6.2016, § 166). Úkolem Soudu je určit, zda propuštění stěžovatelů odpovídá „naléhavé sociální potřebě“ a zda je „přiměřené sledovanému oprávněnému cíli“.

Podle názoru vlády stěžovatelé ve svém prohlášení hodnotili politický proces, vyjádřili podporu politickému směru propagujícímu použití politických sil a zpochybnili prezidentské volby v roce 2008, přičemž využili svá jména a postavení pro své cíle. Podle názoru vlády mohli diplomaté zastávat jakékoliv politické názory, pouze je nesměli veřejně rozšiřovat.

Stěžovatelé nesouhlasili s názorem vlády a tvrdili, že jejich prohlášení mělo přísně neutrální politický obsah a že se zaměřilo pouze na dosažení hodnot zakotvených v Ústavě a v mezinárodních smlouvách, které jsou pro Arménii závazné. Prohlášení nepodporovalo žádnou politickou stranu. Stěžovatelé uvedli, že důvody, na které se odvolává vláda, nebyly relevantní a natolik závažné, aby odůvodňovaly zásah do svobody projevu a taktéž to, že byl tento zásah nezbytný v demokratické společnosti.

Je třeba poznamenat, že v projednávané věci jediné jednání, které vnitrostátní soudy a orgány považovaly za politické a které vedlo k propuštění stěžovatelů ze svých funkcí, spočívalo v uveřejnění napadeného prohlášení. V důsledku toho ministr zahraničních věcí Arménie přijal v následujících

dnech dekrety, kterými stěžovatele propustil ze svých funkcí.

Soud považuje pro své posouzení za mimořádně důležité, že všichni čtyři stěžovatelé zastávali vysoké funkce v rámci ministerstva zahraničních věcí a že se jejich jména s výslovným odkazem na jejich oficiální status a zastávanou funkci objevily v předmětném prohlášení. Ve světle své judikatury se Soud domnívá, že žalovaný stát byl při svém posouzení o zahájení disciplinárního řízení a propouštění stěžovatelů oprávněn vzít v úvahu požadavek loajality svých zaměstnanců, tedy požadavek, aby vysocí úředníci státní správy, jako jsou stěžovatelé, respektovali a naplňovali zvláštní pouto důvěry a loajality mezi nimi a státem při výkonu svých funkcí.

Dále Soud poznamenává, že stěžovatelé ve zveřejněném prohlášení výslovně odkazovali na prohlášení učiněné v předcházející den několika arménskými velvyslanci s tím, že se k tomuto prohlášení připojují. V prohlášení stěžovatelů se pak vyjádřilo „pobouření" proti podvodům volebního procesu a byl předložen „požadavek", že „by měly být podniknuty naléhavé kroky k tomu, aby byly uvedeny do života doporučení obsažená v mezinárodních zprávách." Soud se tudíž domnívá, že není možné zpochybnit zjištění správního soudu, že se napadené prohlášení stěžovatelů týkalo „politických procesů, neboť obsahovalo politické posouzení volebních a povolebních událostí."

Soud rovněž zaznamenal, že stěžovatelé zahájili soudní přezkum týkající se jejich propuštění a usilují o to, aby byli znovu dosazeni do svých funkcí. Při posuzování nároků stěžovatelů správní soud konstatoval, že stěžovatelé uvedením svých oficiálních titulů v publikovaném prohlášení využili své úřední pravomoci. V důsledku toho vnitrostátní soud shledal, že jejich právo na svobodu projevu chráněné čl. 27 Ústavy nebylo porušeno vzhledem k doložce o omezení, jak je stanoveno v čl. 43 Ústavy. Podle názoru Soudu vzaly vnitrostátní soudy při celkovém zvážení věci dostatečně v úvahu právo stěžovatelů na svobodu projevu v souladu s požadavky Úmluvy.

Konečně Soud ve svém posouzení přikládá zvláštní důležitost celkovým vnitrostátním souvislostem a kontextu, v němž došlo k uveřejnění předmětného prohlášení. Tento kontext podle všeho reagoval na politickou krizi.

Soud připomíná, že vzhledem k tomu, že státní úředníci mají svobodu vyjadřovat své názory a přesvědčení podle čl. 10 Úmluvy stejně jako všichni ostatní (viz výše citovaný rozsudek Baka, § 140), smluvní státy musí povolit určitý prostor ve veřejné debatě (a to i v obtížném politickém období) k účasti státních úředníků, zejména pokud jejich zkušenosti a odborné znalosti mohou přispět k informované diskusi o otázkách veřejného zájmu a významu. Nicméně postoj stěžovatelů se v projednávaném případě liší od postavení stěžovatele ve věci Baka. Na rozdíl od současných stěžovatelů se případ Baka týkal státního zaměstnance, který měl jako předseda Národní rady spravedlnosti zvláštní statutární povinnost vyjádřit svůj názor na legislativní reformy týkající se soudnictví (viz výše citovaný rozsudek Baka, § 168).

Soud připomíná, že s ohledem na zvláštní historii každého smluvního státu mohou vnitrostátní orgány za účelem zajištění konsolidace a zachování demokracie považovat za nezbytné zakotvit ústavní záruky pro dosažení politické neutrality útvaru státních úředníků, včetně diplomatického sboru tím, že omezí svobodu státních zaměstnanců zapojit se do politických činností. S ohledem na konkrétní okolnosti projednávaného případu jako celku se Soud domnívá, že nebyly předloženy žádné důkazy, které by mohly zpochybnit posouzení žalovaného státu v této věci.

Pokud jde o sankci, Soud se domnívá, že propuštění stěžovatelů, byť přísné, nepředstavovalo nepřiměřené opatření s přihlédnutím ke zvláštním okolnostem případu a k dostupným možnostem podle vnitrostátního práva.

V tomto kontextu a s přihlédnutím ke všem výše popsaným skutečnostem se Soud domnívá, že vláda

prokázala, že opatření přijatá proti stěžovatelům byla založena na relevantních a dostatečných důvodech a byla přiměřená sledovanému oprávněnému cíli.

Soud tedy konstatuje, že nedošlo k porušení čl. 10 Úmluvy

ZBÝVAJÍCÍ ČÁST STÍŽNOSTI

Stěžovatelé rovněž podle čl. 6 Úmluvy vytýkali, že správní soud nebyl nezávislý a nestranný, neboť nesprávně aplikoval zákon a nevyhodnotil řádně důkazy. Kromě toho byl stěžovatelům odepřen přístup k soudu, když kasační soud neuvedl žádné důvody, proč prohlásil jejich dovolání za nepřípustné a neopodstatněné. Stěžovatelé dále podle čl. 14 Úmluvy uvedli, že byli diskriminováni na základě svého politického názoru.

S ohledem na skutkové okolnosti, které byly předloženy, Soud shledal, že tyto okolnosti nepoukázaly na to, že by došlo k porušení práv stěžovatelů podle Úmluvy. Tato část žaloby je tedy zjevně neopodstatněná a musí být zamítnuta podle čl. 35 odst. 3 písm. a) a čl. 4 Úmluvy.

VÝROK

Z těchto důvodů Soud

Prohlašuje jednomyslně stížnost stěžovatelů týkající se čl. 10 Úmluvy za přípustnou a zbytek stížnosti za nepřípustný;

Rozhoduje šesti hlasy proti jednomu, že nedošlo k porušení čl. 10 Úmluvy.

Souhlasné stanovisko soudců Sicilianos a Mahoney

Hlasovali jsme s většinou tak, že na základě předloženého skutkového stavu nedošlo k porušení čl. 10 Úmluvy, ale byli bychom pro zachování jisté srozumitelnosti radši, aby rozsudek obsahoval podrobnější odůvodnění k otázce přiměřenosti zásahu do stěžovatelových práv na svobodu projevu.

(…)

Stručně řečeno, pro nás je pro posouzení přiměřenosti odvolání z funkce stěžejní, že při využití oficiálního statusu pro politické účely ve veřejně rozšířeném prohlášení mohou stěžovatelé z pohledu státu jako svého zaměstnavatele zničit zvláštní svazek důvěry a loajality, jež mu jako poměrně významní diplomaté na ministerstvu zahraničních věcí dluží.

Byli bychom proto upřednostňovali, aby bylo poskytnuto – a rozpracováno – v odstavci 60 podrobnější vysvětlení, pokud jde o přiměřenost zásahu do práva na svobodu projevu stěžovatelů, než aby se jednalo o pouhou dále nekonkretizovanou obecnou úvahu.

Dále jsme vzali v úvahu závěr Parlamentního shromáždění ohledně násilí, k němuž došlo v Arménii v březnu 2008 v důsledku sporných prezidentských voleb, které byly předmětem prohlášení stěžovatelů. Tento závěr (v odst. 6 rezoluce Parlamentního shromáždění 1605 (2008) o fungování demokratických institucí v Arménii) zní:

„Zatímco vypuknutí veřejného odporu, které vyvrcholilo tragickými událostmi z 1. března 2008, mohlo být neočekávané, shromáždění se domnívá, že základní příčiny krize jsou hluboce zakořeněny v selhání klíčových státních institucí plnit své funkce v souladu s demokratickými principy, principy vlády práva a ochrany lidských práv.“

Jak dokazuje smutný příklad totalitních režimů v některých evropských státech před a po druhé světové válce, v extrémních případech může být z pohledu lidských práv odsouzena nejen aktivní spolupráce státních úředníků při porušování lidských práv ze strany státních orgánů, ale i jejich pasivita tváří v tvář takovým zneužíváním.

Stěžovatelé však netvrdili, že okolnosti jejich případu byly tak extrémní povahy. Neuvedli například, že i když jejich „politická“ činnost dne 24.2.2008 mohla v normálně fungující „demokratické společnosti“, jak je uvedena v čl. 10 odst. 2 Úmluvy, prima facie odůvodňovat disciplinární opatření takové závažnosti, jako je odvolání z funkce, bylo činností stěžovatelů nicméně vyzýváno k obraně „demokratických standardů a zásad právního státu a ochrany lidských práv“, jak uvádí Parlamentní shromáždění. Pokud by stěžovatelé předložili nějaký takový argument na základě dostatečně hodnověrného materiálu, následný přezkum Soudu ohledně dodržování požadavků čl. 10 odst. 2 Úmluvy by byl nepochybně náročnější. Zdá se však, že argumenty stěžovatelů v této souvislosti směřovaly spíše k prokázání toho, že jejich prohlášení bylo jako takové neutrální a nikoliv „politické“. Právě proto jsme stejně jako naši kolegové dospěli k závěru v bodě 59 rozsudku, že „nebyly předloženy žádné důkazy, které by mohly zpochybnit hodnocení žalovaného státu“, pokud jde o nutnost omezit svobodu stěžovatelů zapojit se do „politických“ aktivit.

Nesouhlasné stanovisko soudkyně Lazarova Trajkovska

Lituji, že nemohu souhlasit se závěrem většiny o neporušení čl. 10 Úmluvy; podle mého názoru by měla být tato věc předložena Velkému senátu.

Svoboda projevu je jedním ze základních prvků demokratické společnosti.

(…)

Souhlasím s většinovým názorem, že propuštění stěžovatelů ze svých funkcí v důsledku jejich prohlášení zveřejněného dne 24. února 2008 jednoznačně zasáhlo do jejich práva na svobodu projevu, jak je zaručeno čl. 10 odst. 1 Úmluvy. Mohu také souhlasit s tím, že tento zásah byl předepsán zákonem a sledoval legitimní cíl. Pokud nesouhlasím s většinou, jedná se o argumentaci týkající se nutnosti a přiměřenosti napadeného zásahu.

Zejména podle mého názoru správní soud nedostatečně porovnal zájem stěžovatelů na svobodu projevu podle čl. 10 Úmluvy se zájmy státu. Z odůvodnění správního soudu nevyplývá, jaká „naléhavá společenská potřeba“ v projednávaném případě existovala, aby odůvodňovala ochranu zájmů státu vůči právu stěžovatelů na svobodu projevu jako úměrnou legitimnímu sledovanému cíli.

Navíc nesouhlasím s většinou, že propuštění stěžovatelů jako nejzávažnější opatření nepředstavovalo nepřiměřené opatření vzhledem ke zvláštním okolnostem případu a dostupným možnostem podle vnitrostátního práva. V této souvislosti upozorňuji, že Soud obvykle považoval propuštění z pracovního poměru za velmi drsné opatření, zejména tehdy, když existovaly nebo by měly existovat příznivější a vhodnější disciplinární sankce (viz např. v jiných souvislostech Guja proti Moldávii, č. 14277/04, rozsudek Velkého senátu ze dne 12.2.2008, § 95; Fuentes Bobo proti Španělsku, č. 39293/98, rozsudek ze dne 29.2.2000, § 48; a Kuděškin proti Rusku, č. 29492/05, rozsudek ze dne 26.2.2009, § 98). Arménská legislativa stanoví řadu disciplinárních sankcí, které lze uplatnit vůči diplomatu, pokud porušuje diplomatickou etiku, počínaje varováním, následovaným pokáráním, vážnou výtkou, snížením platu a nakonec propuštěním.

(…)

Z kontextu tohoto případu vyplývá, že vnitrostátní orgány neuvažovaly o zavedení dalších sankcí, ale místo toho okamžitě zahájily jednání o propuštění stěžovatelů z funkce. Účinky odvolání stěžovatelů

z funkce byly vážné. Byli zbaveni možnosti vykonávat povolání, které bylo jejich posláním, pro které byli vyškoleni a ve kterém získali dovednosti a zkušenosti (viz Vogt proti Německu, č. 17851/91, rozsudek Velkého senátu ze dne 26.9.1995, § 60). Závažnost sankce zvyšuje také skutečnost, že stěžovatelé neměli k dispozici skutečně účinné záruky ochrany svých práv. Zdá se, že stěžovatelé nemohli podat odvolání u správních orgánů. V tomto ohledu je třeba připomenout, že spravedlnost řízení a poskytnuté procesní záruky jsou také faktory, které je třeba vzít v úvahu při posuzování přiměřenosti zásahu do svobody projevu zaručeného čl. 10 Úmluvy (viz např. rozsudky Kuděškin proti Rusku, § 83; a Baka proti Maďarsku, § 102, oba citované výše).

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem nebyly důvody, které předložila vláda k odůvodnění zásahu do práva stěžovatelů na svobodu projevu, dostatečné k tomu, aby přesvědčivě dokázaly, že je v demokratické společnosti nutné stěžovatele propustit. I při přihlédnutí k obtížné politické situace v té době a poskytnutí vnitrostátním orgánům určitého prostoru pro uvážení bylo propuštění stěžovatelů ze svých funkcí nepřiměřené sledovanému legitimnímu cíli.

(Zpracovali JUDr. Pavel Pavlík a Mgr. Klára Pawliková)